

Η ιατρική μπροστά στη Σταύρωση και την Ανάσταση του Χριστού

† Σπυρίδων Γ. Μακρής

Καθηγητής Αναισθησιολογίας ΑΠΘ

Επιμέλεια: Γιάννης Πασιώνης
Παιδίατρος

Ο Σ.Γ. Μακρής γεννήθηκε το 1926, απεφοίτησε από την Ιατρική Σχολή Αθηνών και μετά πεντάχρονη εκπαίδευση και μετεκπαίδευση σε πανεπιστημιακά ιδρύματα των ΗΠΑ επέστρεψε στην Ελλάδα το 1958. Το 1973 εξελέγη Καθηγητής Αναισθησιολογίας στην Ιατρική Σχολή Θεσσαλονίκης, όπου διακρίθηκε διότι θεμελίωσε το οικοδόμημα μιας άγνωστης υπερσύγχρονης, αμφισβητούμενης ως τότε ειδικότητας στον ακαδημαϊκό χώρο. Αναφέρει η συνεργάτις του κ. Μαρία Γκιάλα, μετέπειτα Καθηγήτρια Αναισθησιολογίας, ένα περιστατικό, χαρακτηριστικό της ευσυνειδησίας του Σ.Γ. Μακρή, μετά τον σεισμό που έγινε στη Θεσσαλονίκη στις 20-06-1978: «Πολύ σύντομα πήγαμε στο Νοσοκομείο ΑΧΕΠΑ όπου είχε αρχίσει η διακομιδή των νοσηλευομένων περιπατητικών και κατακεκλιμένων στο προαύλιο του Νοσοκομείου και η προσέλευση των πρώτων τραυματιών και νεκρών. Επειδή οι σεισμοί ακολουθούσαν με αμείωτη συχνότητα, μεταφέραμε από το χειρουργείο της ΩΡΛ που βρισκόταν στο ισόγειο, μηχάνημα αναισθησίας (Ο2 με σωλήνα μήκους 50 μ.), αναρρόφηση κτλ. έξω από την κύρια είσοδο του Νοσοκομείου και εκεί προσφέραμε τις πρώτες βοήθειες.

Την άλλη μέρα, από στρατιωτικό συνεργείο, παρουσία και του Καθηγητού Μακρή, αναπτύχθηκε σκηνή χειρουργείου στο πάρκο της Ιατρικής Σχολής απέναντι από την είσοδο του Νοσοκομείου. Σε μια περίοδο που οι περισσότεροι γιατροί απομακρύνθηκαν από τη συνεχώς σειόμενη πόλη, ο Σ. Μακρής δεν απομακρύνθηκε

ούτε μια ώρα από τη σκηνή του, έτοιμος να τρέξει στο χειρουργείο στο πρώτο κάλεσμα του χρέους.

Το πρωί της 20-07-1978 ενώ βρισκόταν στο γραφείο του υπέστη σοβαρό λιποθυμικό επεισόδιο και μεταφέρθηκε στην εντατική της ΑΧΕΠΑ. Δυο μέρες μετά επαναλήφθηκε το ίδιο επεισόδιο οπότε ετέθη η διάγνωση ρήξεως μετατραυματικού ανευρύσματος της κοιλιακής αορτής, υποβλήθηκε σε χειρουργική επέμβαση, του χορηγή-

Σπυρίδων Γ. Μακρής

Έξω από τη σκηνή χειρουργείου στον περίβολο του Νοσοκομείου ΑΧΕΠΑ

Νοσοκομειακή Υπηρεσία στην περίοδο του σεισμού 1978 στη Θεσσαλονίκη

Εντός της σκηνής χειρουργείου δίπλα στον αναισθησιολογικό εξοπλισμό

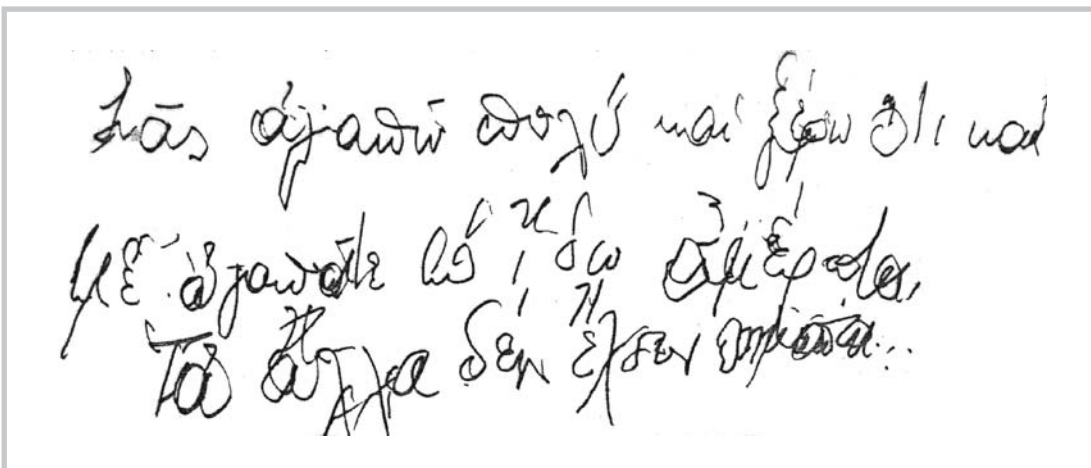
Στη φωτογραφία ο Καθηγητής Σπ. Γ. Μακρής και η τότε Επιμελήτρια ΑΠΘ και σήμερα Καθηγήτρια Αναισθησιολογίας ΑΠΘ κα Μ.Μ. Γκιάλα.

Θηκαν σχεδόν 100 μονάδες αίματος. Η εγκεφαλική του λειτουργία αποκαταστάθηκε πλήρως, όμως ξαφνικά το απόγευμα της 20-08-1978 έφυγε από κοντά μας από νέα ρήξη του διαχωριστικού ανευρύσματος. Ενώ είχε ενδοτραχειακή διασωλήνωση και υποστήριξη της αναπνοής, του δώσαμε ένα χαρτί και του ζητήσαμε να μας πει εάν πονά ή τι άλλο χρειάζεται και το μόνο που σημείωσε ήταν:

Αυτό κυριαρχούσε στη σκέψη του υποβαθμίζοντας τον πόνο και τις λοιπές αναγκαιότητές του».

Τον Απρίλιο του 1978 ο Καθηγητής Σ.Γ. Μακρής έδωσε μια διάλεξη σε πανεπιστημιακό αμφιθέατρο αρχίζοντας με τρία ερωτήματα:

- Πέθανε πραγματικά ο Χριστός πάνω στον Σταυρό;
- Αναστήθηκε και εμφανίστηκε στους μαθητές του;

- Πώς εξηγείται ότι βρέθηκε κενός ο τάφος του;

Αμφισβήτηση στο πρώτο ερώτημα παρουσιάστηκε τον 17^ο αιώνα με τον Διαφωτισμό όταν ο Ιταλός Venturino ισχυρίστηκε ότι ο Χριστός ετάφη σε κατάσταση νεκροφάνειας. Ο θάνατος του Χριστού πάνω στον σταυρό είχε πολλά αίτια, μεταξύ των οποίων και τα χτυπήματα που δέχθηκε, και οι μαστιγώσεις με το φραγγέλιο. Τον κατάδικο τον έδεναν πάνω σε μια κολόνα και τον μαστίγωναν με το φραγγέλιο. Αυτό ήταν ένα μαστίγιο βαρύ που είχε πολλές λουρίδες στην άκρη του και πάνω σ' αυτές ήταν δεμένα σφαιρίδια από μολύβι ή μικρά οστάρια (κότσια από αρνί). Αυτό έπεφτε με δύναμη πάνω στη ράχη του καταδίκου ώστε με τα πρώτα ήδη χτυπήματα ξεσχίζονταν το δέρμα του και οι σάρκες του ώστε να φαίνονται απογυμνωμένα τα οστά. Εδώ να προσθέσουμε και τα αγκάθια που είχε ο στέφανος που σε πολλά σημεία είχε τρυπήσει το κεφάλι του που δεν ήταν μόνο επώδυνος αλλά και ένα πρόσθετο αίτιο αυξησεως της αιμορραγίας γιατί είναι γνωστό πόσο ιδιαίτερη τάση έχουν να αιμορραγούν τα τραύματα στο τριχωτό της κεφαλής. Αυτό λοιπόν το έξαιμο σώμα καρφώθηκε στον σταυρό.

Πολλοί έχουν την εντύπωση ότι τα καρφία πενούσαν από τις παλάμες. Όμως από πειράματα που έκανε ένας Γάλλος χειρουργός, ο Barbet, πάνω σε πτώματα, είδε ότι το μόνο σημείο στα χέρια ενός ανθρώπου που μπορεί να στηρίξει το σώμα, αν περάσει ένα καρφί απ' αυτό, είναι ο καρπός. Εκεί τα οστά και οι σύνδεσμοι δημιουργούν ένα ισχυρότατο στήριγμα ώστε να συγκρατείται όλο το βάρος του σώματος και απέδειξε ότι σε όποιο σημείο του καρπού κι αν βάλουμε ένα καρφί αυτό θα περάσει από τον ανατομικό χώρο του *destot*. Στον χώρο αυτό βρίσκεται το μέσο νεύρο, και τι σημαίνει η απλή πλήξη ενός ξένου σώματος προς το νεύρο αυτό το έχουμε όλοι δοκιμάσει εάν χτυπήσουμε για λίγο ένα σημείο στον αγκώνα μας (εκείνο το αίσθημα που μοιάζει με ηλεκτρική εκκένωση). Κατά την ώρα της σταυρώσεως αυτό το νεύρο αδιάκοπα συμπεριζόταν από το καρφί σε κάθε κίνηση, ανάλογοι ήταν και οι πόνοι από τα καρφία στα πόδια, όπου τα πειράματα έδειξαν ότι ο χώρος για τη διόδο του καρφίου βρίσκεται στο διάστημα μεταξύ 2^{ου} και 3^{ου} μεταταρσίου.

Μηχανισμός του θανάτου κατά τη σταύρωση.

Ο σταυρός φέρνει τον άνθρωπο σε μια μεγάλη έλξη επειδή το βάρος του σώματος τραβάει το κορμί προς τα κάτω από τα χέρια – μια μεγάλη έλξη των χεριών, των μυών, των βραχιόνων, της ωμικής ζώνης και του θωρακικού τοιχώματος. Αυτή η έλξη βαστάει τον θώρακα σε μια συνεχή αναγκαστική θέση εισπνοής και ο άνθρωπος δεν μπορεί να εκτελέσει εκπνευστικές κινήσεις. Και ξέρουμε ότι οι εκπνευστικές κινήσεις γίνονται παθητικά από τον θώρακά μας ακριβώς χωρίς δύναμη, σαν μια αυτόματη επάνοδο του μεταμορφωμένου από την εισπνοή θώρακος, με την οποία γεμίζει ο θώρακας με αέρα και έτσι μπορεί ο άνθρωπος και ανανεώνει τον αέρα στις κυψελίδες του, οξυγονώνει το αίμα του και συνεχίζει και επιβιώνει. Στην κατάσταση της εξαρτήσεως από τα χέρια, στην κατάσταση της σταυρώσεως, ο άνθρωπος βρίσκεται σε έναν μεγάλο, πολύ μεγάλο περιορισμό της αναπνοής του σαν και εκείνο που θα βρισκόταν εάν είχε δεθεί με έναν πολύ σφικτό θώρακα ή εάν είχε πλακώσει τον θώρακά του με ένα μεγάλο βάρος. Δεν μπορεί να γεμίσει πάλι με αέρα, ώστε ο θάνατος από τη σταύρωση οφείλεται κυρίως σε ασφυξία. Κατά δεύτερο λόγο, επειδή δημιουργείται αυτή η μεγάλη πίεση μέσα στον θώρακα, είναι αδύνατο να παροχετευτεί, να κατέβει προς την καρδιά, το αίμα που βρίσκεται στο κεφάλι. Γι' αυτό και η μεγάλη συμφόρηση αίματος στο κεφάλι των σταυρωμένων. Εάν δεν είχε κάποια άλλη διέξοδο για να μπορέσει να απαλλάξει το κεφάλι του από αυτήν την πληθώρα αίματος, θα πέθαινε πάρα πολύ σύντομα πάνω στον σταυρό. Όμως ο σταυρωμένος βρίσκει μια διέξοδο. Και αυτή είναι να στηρίξει το κορμί του πιέζοντας τα πόδια του πάνω στα καρφία με τα οποία είναι καρφωμένα. Έτσι ανυψώνεται λίγο ο θώρακας, σταματάει η εξάρτηση του βάρους από τα χέρια και από τους ώμους, ανακουφίζεται το θωρακικό τοίχωμα, μπορεί και αναπνέει πάλι, κατεβαίνει πάλι το αίμα από το κεφάλι και ο άνθρωπος συνέρχεται. Όμως η κούραση την οποία έχει δεν του επιτρέπει να καταβάλει αυτήν τη μυϊκή προσπάθεια, ώστε να στηρίξει όλο το βάρος του σώματός του από το καρφί το οποίο έχει περάσει από τα πόδια του. Έτσι εξαντλημένος ξαναπέφτει πάλι στην πρώτη θέση, για να ξαναρχίσει πάλι η ασφυξία μέχρις ότου μετά από μια διαδοχική σειρά από τέτοιες προσπάθειες εξαντληθεί, μείνει στη στάση της εξαρτήσεως και πεθάνει από ασφυξία (Ένα παρό-

μοιο μαρτύριο επέβαλαν οι Ναζί στους καταδικασμένους στο Νταχάου, το μαρτύριο του Aufbinden). Τώρα σε περιπτώσεις όπου για κάποιο λόγο ήθελε ο επικεφαλής του εκτελεστικού αποσπάσματος να συντομεύσει την επέλευση του θανάτου, τι έκανε; Με ένα ισχυρό κτύπημα, διέταζε να σπάσουν οι κνήμες του σταυρωμένου και έτσι, αφού πια βρισκόταν σε αδυναμία να στηρίξει το βάρος του σώματός του στα πόδια του και να ανακουφίσει τον θώρακά του και να μπορέσει να αναπνεύσει, πέθαινε από ασφυξία. Και αυτό ήταν η ειδική χαρακτηριστική βολή την οποία επεφύλασσαν οι έμπειροι Ρωμαίοι εκτελεστές στους καταδικασμένους σε σταύρωση. Και γι' αυτό τους δύο ληστές που ζούσαν ακόμη, τους εκτέλεσαν με τη χαρακτηριστική βολή αυτή, τους έσπασαν τα πόδια. Όταν πήγαν όμως στον Χριστό, είδαν πως είχε πεθάνει. Τώρα εδώ πρέπει να προσέξουμε πολύ. Είναι δυνατόν ένας αξιωματικός επικεφαλής του εκτελεστικού αποσπάσματος, που ασφαλώς είχε δει πολλές θανατώσεις με σταύρωση, είναι δυνατόν να απατηθεί; Είναι δυνατόν εκείνη την ώρα να βρίσκεται σε νεκροφάνεια το άτομο; Είναι πασίγνωστο ότι οι νεκροφάνειες δεν συνοδεύονται από άπνοια αλλά μονάχα από φαινομενική άπνοια.

Εάν πραγματικά δεν γίνονται αναπνευστικές κινήσεις είναι αδύνατο να ζήσει ο άνθρωπος περισσότερο από 3-6 λεπτά, εφόσον το αίμα δεν οξυγονώνεται στους πνεύμονες. Είναι όμως δυνατόν να γίνονται ανεπαίσθητες αναπνευστικές κινήσεις στον σταυρό, την ώρα που για να αναπνεύσει ο άνθρωπος, πρέπει να κάνει μια εργώδη προσπάθεια για να κινήσει λίγα κυβικά αέρος μέσα και έξω από τους πνεύμονές του; Ο Κεντυρίων ο εκατόνταρχος δεν αρκέσθηκε σ' αυτήν την πειστική γι' αυτόν απόδειξη, αλλά τρύπησε την πλευρά με τη λόγχη. Αυτό πραγματικά είναι ένα θανάσιμο κτύπημα. Και τότε έρρευσε ύδωρ και αίμα. Όμως πρέπει να πούμε ότι για να τρέξει αίμα θα πρέπει ασφαλώς να τρύπησε αυτή η λόγχη ή την καρδιά ή ένα μεγάλο αγγείο. Και να πούμε ακόμη ότι εάν ο Χριστός ζούσε, από όπου και αν προερχόταν αυτό το αίμα, θα ήταν μια συνεχής ροή, ροή με σφύξεις, η οποία θα μαρτυρούσε την παρουσία ζωής. Όμως μετά από εκείνη τη ροή ύδατος και αίματος δεν παρουσιάστηκε τίποτα άλλο και ιδίως ένα τόσο μεγάλο τραύμα δεν προκάλεσε καμία αντίδραση. Αντιθέτως επιβεβαίωσε η έλ-

λειψη αυτή της αντιδράσεως στον Κεντυρίωνα την ήδη υπάρχουσα βεβαιότητα ότι ο Χριστός απέθανε. Δεν είναι δυνατή λοιπόν η νεκροφάνεια πάνω στον σταυρό, δεν είναι δυνατή η νεκροφάνεια μπροστά σ' ένα τόσο μεγάλο τραύμα, κατά το οποίο πρέπει να σημειώσουμε ότι η είσοδος της λόγχης μέσα σε έναν θώρακα, δεν προκάλεσε μονάχα την τρώση μεγάλων οργάνων της κυκλοφορίας, όπως την καρδιά και των μεγάλων αγγείων, αλλά εξάπαντος προκάλεσε πνευμοθώρακα, δηλ. είσοδο αέρος ατμοσφαιρικού έξω από τους πνεύμονες, ένα φαινόμενο που όπως γνωρίζουμε είναι ασυμβίβαστο με την επιβίωση. Ένας ανοικτός πνευμοθώρακας δεν επιτρέπει την αναπνοή, ακόμη και αν ο άνθρωπος βρισκόταν στο κρεβάτι του.

Μετά αρχίζει η διαδικασία ταφής από τον Ιωσήφ και τον Νικόδημο. Έβαλαν γύρω του τη σινδώνη και τον κάλυψαν από πάνω καθώς ήταν το έθιμο στους Ιουδαίους με 100 λίτρα (32 κιλά) από μείγμα σμύρνας και αλόης, δύο αρωματικών ουσιών, που καθώς ανακατεύονται γίνονται μία παχύρρευστη κολλώδης ύλη με την οποία διαποτίζουν κατά έναν τρόπο τελείως αεροστεγή από όλες τις πλευρές το πτώμα. Ωστε εάν υποθεθεί ότι ένα υγιέστατο άτομο είχε περιτυλιχθεί με το σεντόνι από παντού και είχε περιβραχεί το σεντόνι αυτό μ' αυτήν την κολλώδη και αδιαπεράστη ουσία, που τόσο άφθονα έπεφτε επάνω του, θα είχε πεθάνει από ασφυξία.

Κι αν ακόμα ήταν νεκροφάνεια, όπως υποστήριξε ο Venturino, πώς μπόρεσε να απαλλαγεί από αυτόν τον σφικτό κλοιό; Πώς μπόρεσε να αποκυλήσει τον βαρύ λίθο με τον οποίο σφράγισαν τον τάφο; Και τέλος πάντων, αυτό το κατατραυματισμένο, το εξαντλημένο σώμα, ασφαλώς μετά από λίγα βήματα θα ξανάπεφτε κάτω και δεν θα μπορούσε να συνέλθει και να σταθεί στα πόδια του.

Και αντί να σέρνεται, μετά την Ανάσταση, βλέπουμε στις εμφανίσεις του σε ανθρώπους να έχει ένα σώμα υγιέστατο, ώστε πείστηκαν κι αυτοί οι δύσπιστοι μαθητές του. Βλέπουμε τη διαβεβαίωση την οποία παίρνει ο Απόστολος Θωμάς με την αφή και ακόμη για να μην μείνει αμφιβολία στους μαθητές ότι ήταν πραγματική και όχι ψευδής εντύπωση η εμφάνισή του, ο Χριστός έφαγε μπροστά τους ψάρι και κηρήθρα από μέλισσα. Έχουμε λοιπόν και υλικά υπολείμματα από τις εμφανίσεις αυτές, τα οποία διαψεύδουν

τελείως τα επιχειρήματα ότι επρόκειτο για ψευδαισθήσεις.

Τώρα αφού μιλήσαμε για την απόλυτη αξιοπιστία των εμφανίσεων του Χριστού που είναι η δεύτερη κατηγορία των αμφισβητήσεων, θα έλθουμε στην 3^η κατηγορία σχετικά με τον κενό τάφο.

Για να αποδειχθεί η αλήθεια της Αναστάσεως πολλοί παρουσιάζουν εκείνο το επιχείρημα, το θετικό εκείνο επιχείρημα, το οποίο πιστεύω ότι είναι πιο πειστικό επιχείρημα για μας που ζούμε σε μια εποχή αρνήσεως, αποστασίας και συγχύσεως. Εκτός απ' τις σχετικές αναφορές στα Ευαγγέλια, το πιο πειστικό επιχείρημα για την αλήθεια της Αναστάσεως είναι ακριβώς οι απροσδόκητες και ψυχολογικά και λογικά ανεξήγητες επιστροφές ανθρώπων από την άρνηση και την πεισματική απιστία στην πίστη, χάρη στην Ανάσταση του Χριστού.

Τώρα να πω κάτι τολμηρό, να πω δυο λόγια για τον εαυτό μου.

Το χρωστώ σε εσάς, και το κάνω για πρώτη φορά, το χρωστώ σε σας που είσατε τα αδέρφια μου με τα οποία ζω τόσο έντονα τη ζωή του Πανεπιστημίου να σας μαρτυρήσω ότι έζησα τα τελευταία χρόνια της γυμνασιακής μου ζωής και σχεδόν όλα τα χρόνια της ζωής μου ως φοιτητής, μέσα στην άρνηση και στην αμφιβολία. Και να σας πω ότι δέχθηκα, μετά από πάρα πολλή μελέτη, το μήνυμα της Αναστάσεως ως αληθινό και είναι αδύνατο λογικά, είναι αδύνατο ψυχολογικά να ζήσω ούτε μια στιγμή μη πιστεύοντας στην Ανάσταση του Χριστού.

Πηγές

1. M.M. Γκιάλα: Σ.Γ. Μακρής: ο πρώτος Καθηγητής Αναισθησιολογίας στην Ελλάδα (5^η Διεπιστημονική Ημερίδα, Ιωάννινα, 9-10 Μαΐου 2008).
2. P. Barbet: La passion de Jesus Christ selon de chirurgien.
3. του ιδίου: A doctor at Calvary.
4. Pr. J.N.D. Anterson: Christianity the witness of history.

5. του ιδίου: Evidence for the Resurrection, Intervarsity.
6. F. Morison: Who moved the stone.
7. J. Young: The case against Christ.
8. K.N. Taylor: Is Christianity credible?

Μεταφέρουμε σε περίληψη και ένα άρθρο του Καθηγητή Αναισθησιολογίας στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο της Ουτρέχτης Bob Smalhout που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα "Sunday times" στις 7-4-1985.

«Ο καταδικασμένος σε σταύρωση έχει αυξημένες μεταβολικές ανάγκες σε αντίθεση με την ελαττωμένη παροχή οξυγόνου. Έτσι παράγονται αυξημένες ποσότητες γαλακτικού οξέος στο αίμα, κάτι που οδηγεί σε μεταβολική οξέωση. Από τη δυσκολία επίσης που παρουσιάζεται στην αναπνοή δεν απελευθερώνεται το CO₂ και δημιουργείται αναπνευστική οξέωση ώστε το θύμα καταλήγει το πολύ σε μισή ώρα. Αυτός όμως ο γρήγορος σχετικά θάνατος δεν ικανοποιούσε τους Ρωμαίους, γι' αυτό κάρφωναν και τα πόδια έτσι ώστε ο κατάδικος στηριζόμενος για λίγο στα πόδια του να ανασηκώσει το σώμα για να ανακουφίσει τον θώρακα και τα πάνω άκρα. Αυτό του επέτρεπε να αναπνέει καλύτερα όμως για λίγο προκαλώντας παράλληλα και έναν ανυπόφορο πόνο.

Στον Χριστό ο αργός και θανατηφόρος αυτός κύκλος διήρκεσε 6 ώρες. Και καθώς ο ιδρώτας έτρεχε συνεχώς, δημιουργούσε μια ακατάσχετη δίψα, η απώλεια αίματος και το οίδημα που είχαν προκαλέσει οι μαστιγώσεις ελάττωσαν τον όγκο αίματος καθώς και την αρτηριακή πίεση. Η οξέωση σε συνδυασμό με τη μεγάλη υπονατρίαμια λόγω του ιδρώτος δεν ήταν συμβατή με τη ζωή. Οι πνεύμονες γέμισαν με υγρό, ακολούθησε επιθανάτιος ρόγχος, σε κάθε ασθενή επώδυνη αναπνοή, μέχρι που επήλθε καρδιακή ανακοπή.